

Vládní návrh

ZÁKON

ze dne ... 2020,

kterým se mění zákon č. 228/2020 Sb., o poskytnutí státní záruky České republiky na zajištění dluhů Českomoravské záruční a rozvojové banky, a.s., vyplývajících z ručení za dluhy z úvěrů v souvislosti se zmírněním negativních dopadů způsobených virem SARS-CoV-2

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Čl. I

Zákon č. 228/2020 Sb., o poskytnutí státní záruky České republiky na zajištění dluhů Českomoravské záruční a rozvojové banky, a.s., vyplývajících z ručení za dluhy z úvěrů v souvislosti se zmírněním negativních dopadů způsobených virem SARS-CoV-2, se mění takto:

1. V § 2 odst. 2 se slova „června 2024“ nahrazují slovy „dubna 2026“.
2. V § 3 písm. a) se číslo „2020“ nahrazuje slovy „2021, pokud ze sdělení Evropské komise týkajícího se podmínek státní podpory ekonomiky v reakci na pandemii COVID-19³⁾ neplyne doba kratší,“ a slovo „provoznímu“ se zrušuje.

Poznámka pod čarou č. 3 zní:

„³⁾ Sdělení Komise C(2020) 1863 Dočasný rámec pro opatření státní podpory na podporu hospodářství při stávajícím šíření koronavirové nákazy COVID-19 ze dne 19. března 2020, v platném znění.“

3. V § 3 písm. c) bodech 1 a 2 se slovo „provoznímu“ zrušuje.
4. V § 4 odst. 1 úvodní části ustanovení se za slovo „poskytnutého“ vkládají slova „Českomoravskou záruční a rozvojovou“ a za slovo „bankou“ se vkládá text „, a.s.“.

Čl. II

Přechodné ustanovení

Ustanovení § 3 písm. a) zákona č. 228/2020 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, se použije pouze na dluhy Českomoravské záruční a rozvojové banky, a.s., které vzniknou z ručení za dluhy z úvěrů sjednaných ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

Čl. III

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem následujícím po jeho vyhlášení.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

I. Obecná část

1. Zhodnocení platného právního stavu a odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy

Ke zmírnění negativních dopadů vyvolaných pandemií nemoci COVID-19 v České republice byl v dubnu 2020 přijat zákon č. 228/2020 Sb., o poskytnutí státní záruky České republiky na zajištění dluhů Českomoravské záruční a rozvojové banky, a.s., vyplývajících z ručení za dluhy z úvěrů v souvislosti se zmírněním negativních dopadů způsobených virem SARS-CoV-2 (dále jen „zákon č. 228/2020 Sb.“), jenž nabyl účinnosti dne 6. května 2020. Cílem zákona bylo zajistit rychlý přístup podnikatelských subjektů k úvěrovému financování jejich provozních potřeb s využitím státní záruky za plnění Českomoravské záruční a rozvojové banky, a.s. (dále jen „ČMZRB“) vyplývající z jí dále poskytovaného ručení za úvěry poskytnuté bankami, zahraničními bankami prostřednictvím jejich poboček působících v České republice nebo spořitelními a úvěrními družstvy (dále jen „banka“). Tento zákon byl reakcí na Sdělení Komise C(2020) 1863 „Dočasný rámec pro opatření státní podpory na podporu hospodářství při stávajícím šíření koronavirové nákazy COVID-19 (dále jen „Dočasný rámec“).

Na základě zákona č. 228/2020 Sb. následně vláda dne 18. května 2020 schválila záruční program COVID III s platností od 18. května 2020 do 30. června 2024, který navázal na již vyhlášené programy COVID I, COVID II a COVID Praha. Program COVID III byl notifikován u Evropské komise v rámci Dočasného rámce.

Program COVID III odpovídající současnému právnímu stavu je směřován na podnikatele zaměstnávající nejvýše 500 zaměstnanců a vztahuje se na provozní úvěry poskytnuté ze strany spolupracujících bank. V případě selhání splácení úvěru klientem, který zaměstnává do 250 zaměstnanců, bude vyplaceno 90 % jistiny nesplaceného úvěru, maximálně však do výše 30 % z objemu celého portfolia spolupracující banky. V případě selhání splácení úvěru klientem, který zaměstnává mezi 250 a 500 zaměstnanci, bude vyplaceno 80 % jistiny nesplaceného úvěru, maximálně však do výše 30 % z objemu celého portfolia spolupracující banky. Do portfolia mohou být zařazeny pouze provozní úvěry sjednané do 31. prosince 2020. Program COVID III je koncipován na podporu úvěrů do výše 50 mil. Kč. Není však omezen absolutní výši úvěru, ale relativním limitem, kdy plnění z ručení je omezeno 90 %, resp. 80 % výše dluhu z jednotlivého úvěru, nejvýše však částkou 45 mil. Kč, resp. 40 mil. Kč. Program COVID III je nastaven také s ohledem na to, že dle zákona č. 228/2020 Sb. lze plnění ze státní záruky uplatnit nejdéle do 30. června 2024 a rozsah státní záruky je omezen částkou 150 mld. Kč.

Evropská komise dne 13. října 2020 oznámila, že rozhodla o prodloužení trvání Dočasného rámce o šest měsíců, resp. stanovení, že státní záruky za úvěry lze poskytnout nejpozději do 30. června 2021 namísto původního 31. prosince 2020.

Důvodem k předložení návrhu zákona je reakce na prodloužení Dočasného rámce, kdy vláda považuje za vhodné využít prodloužení zmiňovaného rámce a mít tak po delší období k dispozici program COVID III jako nástroj k podpoře podniků čelících hospodářským dopadům vyvolaným pandemií nemoci COVID-19 způsobenou virem SARS-CoV-2.

Současně je však také žádoucí neomezovat ČMZRB v podpoře podnikatelů formou ručení pouze za provozní úvěry, ostatně ani Dočasný rámec, resp. jeho prodloužení, takové omezení neobsahuje. Důvodem k předložení návrhu zákona je tedy také rozšíření státní záruky tak, aby pokryla ručení ČMZRB také za jiné než provozní úvěry.

Dále je důvodem předložení návrhu zákona optimalizovat období, ve kterém lze uplatnit plnění ze státní záruky, a to v rámci mantinelů stanovených Dočasným rámcem, s cílem plně využít jím nabídnuté možnosti poskytnout ručení za úvěry podnikatelům po dobu až šesti let.

Ostatní parametry státní záruky nejsou předloženým návrhem zákona dotčeny.

Cílem návrhu zákona je též oprava chyby obsažené v pozměňovacím návrhu, který byl přijat při projednávání původního návrhu zákona o poskytnutí státní záruky České republiky na zajištění dluhů ČMZRB.

2. Vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy

Navrhovaná úprava je nezbytná pro to, aby Česká republika mohla využít prodloužení možnosti poskytnutí státní podpory plynoucí z prodloužení Dočasného rámce oznámeného Evropskou komisí dne 13. října 2020. Je zřejmé, že hospodářské dopady pandemie nemoci COVID-19 lze očekávat nejen v posledním čtvrtletí roku 2020, ale i v roce 2021, proto je prodloužení programu COVID III vycházejícího z prodloužení Dočasného rámce v zájmu České republiky.

Aby bylo možné využít delší časový rámec pro podporu podniků dle znění Dočasného rámce po jeho prodloužení oznámeném 13. října 2020, je zapotřebí toto prodloužení promítnout do zákona č. 228/2020 Sb., konkrétně ustanovení § 3 písm. a), které upravuje období, ve kterém mohou být sjednány úvěry, na něž se vztahuje státní záruka, o šest měsíců. V současné době však nelze vyloučit, že v následujících měsících nedojde k opětovnému prodloužení Dočasného rámce o dalších šest měsíců. Ostatně i v rámci jednání o posledním prodloužení zazněl podnět na prodloužení až do konce roku 2021. Proto byla v návrhu zákona zvolena konstrukce, která umožní automatickou reakci na případné budoucí prodloužení o dalších šest měsíců bez nutnosti změny zákona. ČMZRB tedy může na takto navržené parametry státní záruky reagovat úpravou programu COVID III, ve které se bude řídit parametry plynoucími z prodloužení Dočasného rámce o šest měsíců. Pokud by v budoucnu došlo k dalšímu prodloužení Dočasného rámce, mohla by ČMZRB reagovat opět úpravou programu COVID III, která by reflektovala toto další prodloužení Dočasného rámce, avšak časový parametr plynoucí z ustanovení § 3 písm. a) by byl omezen 31. prosincem 2021. Současně platí, že změny programu COVID III musí schválit Evropská komise, která je bude posuzovat optikou v daném okamžiku platného znění Dočasného rámce.

Jelikož dochází k prodloužení období, ve kterém mohou být sjednány úvěry, na něž se vztahuje státní záruka, navrhuje se prodloužit také období, do kdy lze uplatnit právo na plnění ze státní záruky. Státní záruka tak bude poskytována nejdéle do 30. dubna 2026. U tohoto parametru není nutné volit konstrukci jako v předchozím případě, ale lze rovnou prodloužit období tak, aby bylo v souladu s Dočasným rámcem, který umožňuje trvání záruky po dobu až šesti let. S ohledem na fakt, že zákon č. 228/2020 Sb. nabyl účinnosti v květnu 2020 a ve stejném měsíci byl také notifikován na něj navázaný program COVID III, je navrženo trvání státní záruky do konce dubna 2026, tedy po dobu šesti let. Současně však není vyloučeno, aby byly do programu zahrnuty úvěry se splatností delší, nicméně po výše uvedeném datu by dluhy ČMZRB vzniklé z ručení za takové úvěry přestaly být kryty

státní zárukou, a tedy ČMZRB by k úvěrům s delší splatností poskytla ručení pouze na dobu, po kterou má zajištěno krytí státní zárukou.

Zákonem č. 228/2020 Sb. bylo dále stanoveno, že se státní záruka vztahuje pouze na dluhy ČMZRB, které vzniknou z ručení za úvěry sjednané k provoznímu financování podnikatelů. Nicméně Dočasný rámec, a to i po jeho prodloužení, neomezuje úvěry, na které lze státní záruku poskytnout, pouze na úvěry provozní. V návaznosti na to řada členských států Evropské unie (např. Finsko, Švédsko, Nizozemí, Rakousko, Maďarsko, Rumunsko nebo Lotyšsko) notifikovala v Dočasném rámci své programy podpory podnikům taktéž bez omezení pouze na provozní úvěry. Z tohoto důvodu se jeví jako žádoucí korigovat nastavení podmínek státní záruky i v České republice a plně využít potenciálu, který Dočasný rámec a jeho prodloužení umožňuje. Vedle prodloužení délky trvání je proto navrženo i zrušení původního omezení pouze na provozní úvěry tím, že se státní záruka bude vztahovat obecně na úvěry sjednané k financování podnikatele. Účinnost rozšíření na jiné než provozní úvěry se navrhuje od nabytí účinnosti tohoto návrhu zákona do 31. prosince 2021 (konečné datum je shodné pro všechny úvěry).

Potřeba takového rozšíření státní záruky vychází rovněž ze silné poptávky podniků, kterou potvrzuje i bankovní sektor s tím, že ručení navázaná na takto rozšířenou státní záruku posílí důvěru mezi bankami a klienty a podpoří financování investic podnikatelů, což v konečném důsledku přispěje k obnovení hospodářského růstu České republiky.

Návrhem zákona tedy dojde ke změně nastavení regulatorního rámce ovlivňujícího zmíněné parametry programu COVID III. Ostatní parametry státní záruky týkající se počtu zaměstnanců či limitů plnění z ručení nejsou návrhem zákona dotčeny. Nadále však platí, že zákon č. 228/2020 Sb. vymezuje podmínky pro poskytnutí státní záruky za ručení poskytnuté ČMZRB dostatečně obecně, aby je mohla blíže specifikovat ČMZRB, neboť ta je poskytovatelem ručení v rámci programu COVID III vůči úvěrujícím bankám. Další specifikace podmínek, která může zahrnovat např. užší sektorové zacílení podle aktuální potřeby či priorit pro hospodářství České republiky, upřesnění maximální výše jistiny konkrétního zaručeného úvěru tak, aby byly dodrženy požadavky specifikované Dočasným rámcem, stanovení, zda může jeden klient získat u jedné participující banky více úvěrů s ručením v rámci programu COVID III, bude opět provedena až v rámcové smlouvě, kterou bude ČMZRB s participujícími bankami uzavírat, a v související produktové dokumentaci k samotnému programu COVID III. Vždy však platí, že tato specifikace musí respektovat základní parametry stanovené návrhem zákona, aby mohlo být poskytnuté ručení ČMZRB kryto státní zárukou.

Návrhem zákona se stanovou účinností dnem následujícím po jeho vyhlášení je umožněno ČMZRB reagovat na nové podmínky v co nejkratším časovém horizontu.

Návrhem zákona se také opravuje zjevná chyba, která vznikla v rámci přijetí pozměňovacího návrhu při projednávání zákona č. 228/2020 Sb. v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky, kdy byl v § 4 odst. 1 úvodní části ustanovení ve spojitosti s ručením chybně uveden dovětek „poskytnutého bankou“ – ručení poskytuje ČMZRB, zatímco „bankou“ rozumí tento zákon banku poskytující samotný úvěr. Správně má být v dotčeném ustanovení uveden u ručení dovětek „poskytnutého Českomoravskou záruční a rozvojovou bankou, a.s.“.

3. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem

Navrhovaná právní úprava je plně v souladu s ústavním pořádkem České republiky a garantuje dodržování základních lidských práv a svobod. Z ústavního pořádku České republiky nevyplývají specifické právní normy ústavně právní síly dopadající na oblast poskytování státních záruk. Této oblasti se nevěnuje ani existující judikatura Ústavního soudu.

4. Zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy se závazky vyplývajícími pro Českou republiku z jejího členství v Evropské unii

Navrhovaná právní úprava je plně slučitelná s právem EU a ustanovení navrhované právní úpravy nezakládají rozpor s právem EU a s ustálenou judikaturou Soudního dvora EU.

Navrhovaná právní úprava respektuje závazky, které pro Českou republiku v dané oblasti z členství v EU vyplývají.

Evropská komise přijala sdělení Komise C(2020) 1863 „Dočasný rámec pro opatření státní podpory na podporu hospodářství při stávajícím šíření koronavirové nákazy COVID-19“ ze dne 19. března 2020 (C(2020) 1863) a jeho změny C(2020) 2215 ze dne 3. dubna 2020, C(2020) 3156 ze dne 8. května 2020, C(2020) 4509 ze dne 29. června 2020 a C(2020) 7127 ze dne 13. října 2020. S tímto Dočasným rámcem je navrhovaná úprava v souladu.

5. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Navrhovaná právní úprava neobsahuje úpravu problematiky upravené mezinárodními smlouvami, kterými je Česká republika vázána, tudíž je plně v souladu s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána.

6. Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy

S ohledem na skutečnost, že navrhovaná právní úprava umožňuje ČMZRB poskytování ručení za úvěry poskytnuté podnikatelským subjektům v delším období a se zrušením omezení na provozní financování, lze očekávat pozitivní hospodářské dopady plynoucí z prodloužení a rozšíření možnosti využití tohoto nástroje podpory podniků. Česká bankovní asociace odhaduje možný zájem podnikatelských subjektů o zaručené úvěry v řádu nízkých desítek miliard Kč za rok.

Z hlediska dopadu na státní rozpočet navrhovanou změnou nedochází k navýšení celkového plnění ze státního rozpočtu, kde je nadále limitem tohoto plnění částka 150 mld. Kč. Celkový maximální objem státní podpory, s níž byl vyjádřen souhlas v rámci přijetí zákona č. 228/2020 Sb., se tak nemění. Nadále platí, že předpokladem pro stanovení očekávané ztráty je pravděpodobnost selhání a dále předpokládaná ztrátovost programu záruk, přičemž předpokládaná ztrátovost je obtížně odhadnutelná, nicméně z důvodu prodloužení a rozšíření programu záruk oproti původnímu nastavení může dojít k vyššímu budoucímu plnění z ručení ČMZRB a případně následně i ze státní záruky.

7. Předpokládaný dopad navrhované právní úpravy na životní prostředí a ve vztahu k rovnosti mužů a žen a zákazu diskriminace

Navrhovaná právní úprava nebude mít žádné dopady na životní prostředí. Navrhovaná právní úprava nemá žádný dopad ani ve vztahu k zákazu diskriminace ani ve vztahu k rovnosti mužů a žen.

8. Zhodnocení dopadu navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Navrhovaná právní úprava nemá dopad na ochranu soukromí a na ochranu osobních údajů.

9. Zhodnocení korupčních rizik navrhovaného řešení (CIA)

Navrhovaná právní úprava byla posuzovaná v souladu se schválenou vládní metodikou na hodnocení korupčních rizik (CIA – Corrupt Impact Assessment). V rámci postupu CIA (vč. posuzování skrytých forem korupčních rizik) zpracovatelé návrhu dospěli k závěru, že právní úprava neusnadňuje korupční jednání a ani nezesnadňuje jeho odhalování.

Orgány veřejné správy nemohou ovlivnit, kterým podnikatelským subjektům poskytne ČMZRB ručení. Příslušné pravomoci jsou rozloženy mezi několik orgánů a útvarů, a to vždy s ohledem na věcnou působnost těchto orgánů.

10. Zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo obranu státu

Navrhovaná právní úprava nemá žádné dopady na bezpečnost ani obranu státu.

11. Odůvodnění návrhu, aby Parlament České republiky projednal návrh zákona ve zkráceném jednání v rámci vyhlášeného stavu legislativní nouze

Je žádoucí, aby návrh zákona nabyl účinnosti co nejdříve, nejpozději do konce roku 2020, tak aby nemusel být program COVID III pozastaven z důvodu ztráty krytí státní zárukou a aby mohl být rozšířen o poskytování ručení také za jiné než provozní úvěry bez zbytečného odkladu, čímž bude zabráněno hospodářským škodám, které by mohly vzniknout při nemožnosti včasného poskytnutí této formy podpory podnikatelům.

Návrh zákona vychází z prodloužení Dočasného rámce, ke kterému došlo ze strany Evropské komise až dne 13. října 2020, proto nemohl být připraven s dostatečným předstihem umožňujícím řádné projednání ve standardních lhůtách.

II. Zvláštní část

K Čl. I

K bodu 1

Prodlužuje se období, do kdy lze uplatnit plnění ze státní záruky do 30. dubna 2026, a to v souladu s podmínkami Dočasného rámce v jeho původním znění (vyplývajícího ze sdělení Komise C(2020) 1863 „Dočasný rámec pro opatření státní podpory na podporu hospodářství při stávajícím šíření koronavirové nákazy COVID-19“ ze dne 19. března 2020) i ve znění jeho změn, kdy je umožněno poskytování ručení po dobu až šesti let.

K bodu 2

Upravuje se podmínka pro úvěr s ručením ČMZRB, ze kterého může ČMZRB vzniknout dluh krytý státní zárukou, v podobě prodloužení období, ve kterém může být tento úvěr sjednán, o dvanáct

měsíců, tedy do 31. prosince 2021. Jedná se úpravu reagující jak na prodloužení trvání Dočasného rámce (vyplývajícího ze sdělení Evropské komise C(2020) 7127 ze dne 13. října 2020) o šest měsíců, tak také možnost, že následně dojde k opětovnému prodloužení Dočasného rámce o dalších šest měsíců. Ustanovení § 3 písm. a) zajistí soulad s pravidly Dočasného rámce ve znění sdělení Evropské komise C(2020) 7127 ze dne 13. října 2020, která omezují období pro sjednání zajištěného úvěru pouze do 30. června 2021, současně však v případě dalšího prodloužení Dočasného rámce umožní předmětné období prodloužit až do 31. prosince 2021 bez nutnosti změny zákona.

Dále vzhledem k tomu, že Dočasný rámec neomezuje určení zaručovaného úvěru, který byl poskytnut podnikateli, pouze na úvěr provozní, dochází ke zrušení podmínky poskytnutí státní záruky pouze na úvěry určené k provoznímu financování. Vedle provozního financování tak mohou být úvěry určeny i k jiným, tedy investičním účelům.

K bodu 3

Legislativně technická úprava promítající zrušení podmínky poskytnutí státní záruky pouze na úvěry určené k provoznímu financování také do limitů ručení u jednotlivého úvěru.

K bodu 4

Jedná se o opravu zjevné chyby, která vznikla v rámci pozměňovacího návrhu přijatého v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky při projednávání zákona č. 228/2020 Sb., kdy bylo v § 4 odst. 1 úvodní části ustanovení uvedeno ručení poskytnuté „bankou“ místo správného poskytnutí ČMZRB, neboť ručení poskytuje právě ČMZRB a nikoliv banka poskytující samotný úvěr.

K Čl. II – přechodné ustanovení

Přechodné ustanovení určuje, že se státní záruka bude vztahovat k dluhům ČMZRB vzniklým z ručení za jiné než provozní úvěry, pouze pokud byly takové úvěry sjednány až po nabytí účinnosti návrhu zákona.

K Čl. III – nabytí účinnosti

S ohledem na nezbytnost zavést navrhované změny co nejdříve je navrhováno datum nabytí účinnosti dnem následujícím po vyhlášení zákona. Tato nezbytnost zároveň představuje naléhavý obecný zájem ve smyslu § 3 odst. 4 zákona č. 309/1999 Sb., o Sbírcě zákonů a o Sbírcě mezinárodních smluv, ve znění pozdějších předpisů.

V Praze dne 16. října 2020

Předseda vlády:

Ing. Andrej Babiš v. r.

Místopředsedkyně vlády a ministryně financí:

JUDr. Alena Schillerová, Ph.D., v. r.